

SÖKANDE

Fresenius Medical Care Sverige AB, 556198-0904
Box 548
192 05 Sollentuna

Ombud:

Advokat Morvarid Dorkhan Nilsson och jur. kand. Fredrik Ekfalk
Magnusson Advokatbyrå
Box 7413
103 91 Stockholm

MOTPART

Västra Götalandsregionen
Regionens Hus
46280 Vänersborg

SAKEN

Överprövning enligt lagen (2007:1091) om offentlig upphandling, LOU

FÖRVALTNINGSRÄTTENS AVGÖRANDE

Förvaltningsrätten bestämmer att upphandlingen ska göras om.

KONKURRENSVERKET	
2017-07-14	
Avd	
Dnr	
KSnr	Aktbil

BAKGRUND

Västra Götalandsregionen (VGR) genomför en upphandling av Dialysmaskiner och maskinbunden förbrukning, dnr RS 2016-00682. Upphandlingen genomförs i form av öppet förfarande och syftar till att ramavtal ska ingås med flera leverantörer.

Upphandlingen omfattar fem olika produktgrupper. Produktgrupperna 1-4 avser olika former av stationär HD-behandling (Hemodialys) på sjukhus eller i hemmet. Produktgrupp 5 avser mobil HD-behandling. Anbud kan lämnas avseende en eller flera produktgrupper.

För produktgrupperna 1-4 anges i förfrågningsunderlagets kravspecifikation som obligatoriskt krav att maskinen ”Ska kunna kommunicera via HL7”.

Såvitt framkommit har VGR inte meddelat tilldelningsbeslut i upphandlingen.

YRKANDEN M.M.

Vad Fresenius yrkar och anför

Fresenius ansöker om överprövning av upphandlingen av produktgrupperna 1-4 och yrkar att förvaltningsrätten ska bestämma att upphandlingen i dessa delar ska göras om. Fresenius anför i huvudsak följande.

Upphandlingens obligatoriska krav att de dialysmaskiner som offereras inom produktgrupperna 1-4 ”Ska kunna kommunicera via HL7” strider mot de grundläggande upphandlingsrättsliga principerna om proportionalitet, transparens och likabehandling. Genom detta brott mot LOU har Fresenius

fråntagits möjligheten att lämna ett anbud som kan uppfylla ställda krav i upphandlingen eller i vart fall att kunna lämna ett konkurrenskraftigt anbud. Fresenius har på grund därav lidit, eller kan komma att lida, skada på det sätt som anges i LOU.

Det aktuella skall-kravet är inte en lämplig och effektiv åtgärd för att uppnå det eftersträvade syftet med kravet och under alla omständigheter är den negativa effekten av kravet oproportionerlig och överdriven jämfört med det eftersträvade syftet. Detta innebär att skall-kravet strider mot proportionalitetsprincipen.

Det ifrågasatta skall-kravet har till syfte att säkerställa VGR:s målsättning att i framtiden skapa en informationsplattform både regionalt och nationellt för utbyte av hälso- och sjukvårdinformation, dvs. att kunna anslutas till framtidens vårdinformationsmiljö. Det är ostridigt i målet att samtliga potentiella leverantörer, oavsett om leverantören kan offerera dialysmaskin som har HL7-funktionalitet direkt i maskinen eller inte, behöver någon typ av IT-lösning som mellansystem/-program mellan dialysmaskinen och t.ex. ett journalsystem som dialysmaskinen ska kommunicera med. Utan ett sådant mellansystem/-program är det inte möjligt att ansluta dialysmaskinen till ett regionalt eller nationellt system, vilket är syftet med kravet, då alldeles för mycket data skulle genereras från varje enskild medicinskteknisk produkt. De data som kommuniceras måste alltså under alla omständigheter och alltid samlas och struktureras i t.ex. ett HL7-format (för vilket ett mellansystem/-program behövs), innan ett mottagande system kan ta emot aktuella data. HL7-funktionalitet löser inte detta, och uppfyller därmed inte heller syftet med skall-kravet, utan utgör endast ett kommunikationsprotokoll.

Såvitt Fresenius känner till finns det bara en leverantör på marknaden som kan offerera HL7-funktionalitet direkt i maskinen. Denna leverantör skulle därför kunna offerera mellansystemet/-programmet i en efterföljande upp-

handling i stället. Fresenius, tillsammans med andra anbudsgivare, skulle inte ha möjligheten att formellt svara ”Ja” utan att beakta och redogöra för hela sitt mellansystem/-program i sitt anbud, i och med att deras produkt inte har HL7-funktionalitet direkt i maskinen. Detta gör att anbuden skulle vara helt ojämförbara då de har helt olika innehåll. Av samma anledning blir dessutom Fresenius och övriga anbudsgivares anbud mycket dyrare.

Det uppställda skall-kravet har således lett till att konkurrensen begränsas på ett sätt som inte är nödvändigt genom att potentiella leverantörer som inte har HL7-funktionalitet på sina dialysmaskiner avhåller sig från att lämna anbud i upphandlingen. Detta är mycket negativt ur ett upphandlingsperspektiv och strider således mot proportionalitetsprincipen då kravet hade kunnat utformas på ett sätt som inneburit att fler än en leverantör hade kunnat lämna konkurrenskraftiga anbud.

I Frågor/Svar har VGR förtydligat att ”kravet är en funktion som ska finnas i ’paketet’ för dialysmaskinen och att eventuella kostnader som detta innebär ska ingå i kostnaden för dialysmaskinen”. VGR gör nu gällande att det inte är fråga om att upphandla ett mellansystem/-program, inte ens i praktiken, vilket gör att syftet med det aktuella skall-kravet, nämligen att ansluta dialysmaskinen till ett regionalt eller nationellt system, helt går förlorat. Kravet som det är uppställt i förfrågningsunderlaget är därmed inte lämpligt eller effektivt utifrån VGR:s syfte med detsamma.

För att på ett fullgott sätt uppfylla det aktuella skall-kravet om att dialysmaskinerna ”ska kunna kommunicera via HL7”, och även utifrån det svar som VGR lämnat i Frågor/Svar, borde samtliga leverantörer (dvs. oavsett om leverantören kan offerera dialysmaskin som har HL7-funktionalitet direkt i maskinen eller inte) rätteligen räkna med potentiella kostnader för mellansystem/-program i sitt anbudspris för att kunna lämna ett konkurrenskraftigt anbud. Det har dock inte varit möjligt att ta fram och lämna ett konkurrens-

kraftigt anbud såsom förfrågningsunderlaget utformats då det över huvud taget inte framgår några specifikationer om vad som krävs i förhållande till ett mellansystem/-program. HL7 är ett kommunikationsprotokoll som kan vara konfigurerat på många olika sätt och kostnaderna varierar kraftigt. Det har i förfrågningsunderlaget, inklusive Frågor/Svar, saknats specifikationer över vad och hur många enheter som ska anslutas vad gäller maskiner, kliniker, mängden data och sjukhus.

Avsaknaden av specifikationer innebär att en seriös och normalt omsorgsfull anbudsgivare, för att kunna lämna ett anbud som i praktiken uppfyller det aktuella skall-kravet där *eventuella kostnader som detta innebär ska ingå i kostnaden för dialysmaskinen*, stått inför en omöjlig uppgift vid prissättning av anbudet. I avsaknad av sådana specifikationer går det t.ex. inte att uppskatta licens- och supportkostnader och inte heller kostnaden för IT-driften. Bristen på specifikationer innebär att anbuden kommer att ha helt olika innehåll som bygger på en gissningslek från respektive anbudsgivare.

Avsaknaden av specifikationer har lett till att Fresenius och andra seriösa och normalt omsorgsfulla leverantörer inte har kunnat prissätta sitt anbud på ett konkurrenskraftigt sätt. Detta innebär att VGR genomför upphandlingen på ett sätt som strider mot transparensprincipen.

Det aktuella skall-kravet leder till att anbuden från Fresenius och andra potentiella leverantörer som inte kan offerera maskiner med HL7-protokoll som grundkonfiguration kommer att vara mycket dyrare än anbudet från den leverantör som kan offerera maskiner med sådan grundkonfiguration. Detta trots att behovet av mellansystem i båda situationerna, vilket innebär att VGR genomför upphandlingen på ett sätt som strider mot likabehandlingsprincipen.

Genom det förfarande som beskrivits ovan har VGR vidare brutit mot konkurrensprincipen som följer av art. 18 (1) andra stycket i EU:s direktiv 2014/24/EU och som får anses vara tillämpligt enligt principen om s.k. direkt effekt. VGR:s skall-krav innebär i praktiken att den enda potentiella leverantör som kan offerera en maskin med HL7-protokoll som grundkonfiguration, blir leverantör av ett helhetskoncept för vilket det annars hade funnits ett större antal potentiella leverantörer. Genom skall-kravet har VGR således skapat en situation där konkurrensen på ett konstgjort sätt eliminerats.

Sammantaget bryter VGR genom sitt förfarande i upphandlingen mot de grundläggande principerna om proportionalitet, transparens och likabehandling och därmed mot 1 kap. 9 § LOU och därtill mot konkurrensprincipen enligt EU-direktivet 2014/24/EU.

VGR:s inställning i målet

VGR har inte brutit mot principerna om likabehandling, transparens och proportionalitet i 1 kap. 9 § LOU. Fresenius kan därmed inte ha lidit eller kan komma att lida sådan skada som avses i LOU.

VGR får inledningsvis framhålla att det är den upphandlande myndigheten själv som avgör vad den avser att upphandla. Av förfrågningsunderlaget framgår att upphandlingen gäller dialysmaskiner och vad gäller produkt 1-4 ska dessa maskiner kunna kommunicera via HL7. HL7 är ett kommunikationsprotokoll. Det finns inte något krav om att HL7 ska finnas direkt vid port i maskinen eller något annat krav på hur funktionen ska se ut för att dialysmaskinen ska kommunicera via HL7, se "Frågor och svar". Det är upp till anbudsgivaren att lämna en lösning och beskriva den i sitt anbud. Förhållandet är lika för alla. Det är inte fråga om att upphandla ett mellansystem/-program, inte ens i praktiken. Eftersom VGR inte upphandlar något sådant

system har VGR naturligtvis inte heller utformat några sådana krav. Det är möjligt att VGR i framtiden kommer att upphandla eller utveckla ett eller flera sådana system. Vid den tidpunkten blir det givetvis aktuellt att specificera data, t.ex. antal maskiner, kliniker, mängden data, etc.

HL7-funktionen ska finnas på VGR:s maskiner eftersom målsättningen i framtiden är att skapa en informationsplattform både regionalt och nationellt för utbyte av hälso- och sjukvårdsinformation och därför kräver VGR HL7 – funktionen kan närmast betecknas som en global standard. Kravet är med för att maskinerna *ska kunna* anslutas till framtidens vårdinformationsmiljö. Det ska finnas med i det ”paket” som upphandlas, dvs. detta ska ingå i kostnaden för maskiner i enlighet med vad som angetts i ”Frågor och svar”.

Kravet är transparent och lika för alla. Fresenius har inte att offerera ett mellansystem för att uppfylla kravet (vilket inte har frågats efter) utan en dialysmaskin med HL7-protokoll. Om det är en lösning som innebär att funktionen är inbyggd i maskinen eller inte saknar betydelse. Det är upp till anbudslämnaren att lämna en lösning på detta. Det är således inte fråga om någon konkurrensbegräsning utan snarare så att VGR tar tillvara konkurrensen.

VGR har i Frågor och svar uppgett att HL7-protokollet ger VGR lika möjligheter till enkel anslutning mot dess system och att regionen har ett varierande behov, exempelvis beroende på mängden inkommande behandlingsdata. Detta är en beskrivning av varför VGR har kravet och som ovan anförts är ett mellansystem/-program något som kan bli aktuellt att upphandla eller utveckla i framtiden. Det ”vittnar” möjligtvis om framtida behov. Att VGR har ett krav om att inga ytterligare kostnader får tillkomma med anledning av kravet kan inte anses som något märkligt.

Det aktuella skall-kravet strider inte mot proportionalitetsprincipen. Kravet är en sjukhusstandard. Uppfyller en anbudsgivare kravet om HL7-protokoll (VGR har som ovan anförts inte något krav på hur en teknisk lösning ska se ut, se fråga 16 i Frågor och svar) har denne mycket riktigt att svara "Ja". Blir det sedan en aktuellt med upphandling av mellansystem får Fresenius och andra leverantörer komma in med anbud om så önskas.

SKÄLEN FÖR FÖRVALTNINGSRÄTTENS AVGÖRANDE

Tillämpliga bestämmelser

I målet är lagen (2007:1091) om offentlig upphandling tillämplig. Lagen är upphävd fr.o.m. den 1 januari 2017. Eftersom den aktuella upphandlingen påbörjades före den 1 januari 2017 ska den upphävda lagen enligt gällande övergångsbestämmelser tillämpas i detta mål.

Upphandlande myndigheter ska behandla leverantörer på ett likvärdigt och icke-diskriminerande sätt samt genomföra upphandlingar på ett öppet sätt. Vid upphandlingar ska vidare principerna om ömsesidigt erkännande och proportionalitet iaktas (1 kap. 9 § LOU).

Om den upphandlande myndigheten brutit mot de grundläggande principerna i 1 kap. 9 § LOU eller någon annan bestämmelse i denna lag och detta har medfört att leverantören har lidit eller kan komma att lida skada, ska rätten besluta att upphandlingen ska göras om eller att den får avslutas först sedan rättelse har gjorts (16 kap. 6 § första stycket LOU).

Förvaltningsrättens bedömning

Förvaltningsdomstols överprövning utgör en kontroll av den upphandlande myndighetens förfarande i en upphandling på de punkter som åberopas av sökande leverantör. Om den upphandlande myndigheten genom sitt förande har

brutit mot de grundläggande upphandlingsrättsliga principerna som i huvudsak anges i 1 kap. 9 § LOU eller någon annan bestämmelse i LOU kan det finnas skäl för ett ingripande. För ett ingripande fordras också att sökanden lidit eller riskerar att lida skada till följd av de åberopade bristerna i myndighetens genomförande av upphandlingen.

Den fråga förvaltningsrätten har att ta ställning till i förevarande mål är om det obligatoriska kravet i upphandlingens förfrågningsunderlag avseende dialysmaskiner, produktgrupperna 1-4, att de ”Ska kunna att kommunicera via HL7”, som det är utformat, strider mot de grundläggande upphandlingsrättsliga principerna eller mot någon annan bestämmelse i LOU. Om så bedöms vara fallet får också bedömas om bristen i upphandlingen medfört att Fresenius lidit eller kan komma att lida skada.

Fresenius har uppgett det bara finns en leverantör i Sverige som kan leverera dialysmaskiner med HL7-funktionalitet direkt i maskinen. Uppgiften har inte ifrågasatts av VGR och får därmed utgöra en utgångspunkt för förvaltningsrättens bedömning i målet. Det är också ostridigt i målet en dialysmaskin för att kommunicera uppgifter exempelvis till ett journalsystem eller någon annan del av hälso- och sjukvårdens informationssystem, behöver ett mellansystem/-program. Detta gäller oavsett om HL7-funktionaliteten är placerad direkt i dialysmaskinen eller i det behövliga mellansystemet.

En annan utgångspunkt är att det är den upphandlande myndigheten som bestämmer vad den ska upphandla. Detta innebär att den upphandlande myndigheten i allmänhet har rätt att ställa olika krav på föremålet för upphandlingen för att detta ska uppfylla syftet med upphandlingen. Kraven måste dock ha ett rimligt samband med upphandlingens syfte. De måste också vara proportionella i den bemärkelsen att de inte onödigtvis utesluter potentiella leverantörer eller onödigtvis omöjliggör för anbudsgivare att lämna konkurrenskraftiga anbud. Ett obligatoriskt krav måste också vara så

tydligt utformat att en rimligt informerad och normalt omsorgsfull anbudsgivare kan förstå dess innebörd och inverkan på vilka anbud som kan lämnas i upphandlingen.

Skall-kravets utformning

För de fyra aktuella produktgrupperna är det i förfrågningsunderlaget respektive kravspecifikationer angivet som obligatoriskt krav att maskinen ”Ska kunna kommunicera via HL7”. Enligt instruktionen i det digitala anbudsformuläret ska anbudsgivaren i angiven position fylla i ”Ja” eller ”Nej” på frågan ”Uppfylls krav/kriterier”.

I svar på fråga 9 i ”Frågor och Svar” – som ingår i det samlade förfrågningsunderlaget – har VGR angett följande.

”Kravet kvarstår eftersom HL7 är en sjukhusstandard enligt våra MT-tekniker.
Kravet är inte konkurrensbegränsande enligt VGR:s uppfattning.
Kravet är en funktion som ska finnas i ”paketet” för dialysmaskinen och anbudsgivaren ska redogöra för hur kravet uppfylls. Eventuella kostnader som detta innebär ska ingå i kostnaden för dialysmaskinen. Inga kostnader får tillkomma i efterhand för VGR.”

Med anledning av att leverantör gjorde gällande att ”Kravet om HL7 direkt vid dataport är konkurrensbegränsande” (se fråga 16) svarade VGR följande.

”Vi står kvar vid det svar som vi tidigare har lämnat, se Id 9.
Vi har inte ställt något krav på att det ska finnas HL7 direkt vid dataport i maskinen. Hur den tekniska lösningen ska se ut för att Dialysmaskinen ”Ska kunna kommunicera via HL7” har vi inte specificerat, det är upptill Anbudslämnaren att lämna en lösning och beskriva det i sitt anbud.”

Efter flera ytterligare frågor från potentiell leverantör beträffande prisberäkning för anbudet (se frågorna 21-26) svarade VGR följande.

”Anbudet ska enbart omfatta de kostnader som Anbudsgivaren anser krävs för att uppfylla kravet ”Ska kunna kommunicera via HL7”.

VGR:s målsättning är att i framtiden skapa en informationsplattform både regionalt och nationellt för utbyte av hälso- och sjukvårdinformation, därav kräver vi att maskinen ”Ska kunna kommunicera via HL7”.

Om VGR under avtalstiden kommer med nya krav har Leverantören rätt att lämna pris för detta under förutsättning att det inte innebär väsentliga förändringar av avtalet då kan det komma att upphandlas separat.”

Som det sammantagna skall-kravet är utformat har det enligt förvaltningsrättens uppfattning följande innebörd. HL7-funktionalitet behöver inte finnas direkt i den dialysmaskin som offereras. Funktionen ska dock finnas i det ”paket” som erbjuds och leverantören ska i så fall redogöra för hur kravet uppfylls. De kostnader som kan tillkomma för att kravet inte uppfylls direkt i dialysmaskinen, ska ingå i det lämnade anbudet och får inte tillkomma i efterhand för VGR.

Är skall-kravet transparent?

Det är ostridigt i målet att det krävs ett mellansystem/-program för att de efterfrågade dialysmaskinerna ska kunna kommunicera med exempelvis en informationsplattform oavsett om HL7-funktionen är placerad direkt i maskinen eller i mellansystemet. Som kravet är formulerat ska funktionen ingå i det ”paket” som erbjuds av en anbudsgivare. Innebörden av kravet blir då att det som ingår i ”paketet” också ska prissättas i det anbud som ska lämnas.

Om de maskiner som en leverantör kan erbjuda inte har HL7-funktionen direkt i maskinen måste mellansystemet helt eller delvis anses ingå i det ”paket” som ska prissättas i anbudet. I förfrågningsunderlaget saknas emellertid ostridigt sådana specifikationer som behövs för att en anbudsgivare på ett realistiskt vis ska kunna prissätta HL7-funktion som placerats i ett mellansystem. Det medför att sådana anbudsgivare inte har möjlighet att ut-

forma välgrundade anbud. Enligt förvaltningsrättens mening kan det aktuella obligatoriska kravet därmed inte anses uppfylla den grundläggande principen om öppenhet eller transparens.

VGR gör nu gällande att upphandlingen inte över huvud taget avser mellan-system/-program och att VGR därmed inte i förfrågningsunderlaget haft anledning att lämna sådana specifika uppgifter om dialysmaskinernas kommande anslutning till regionala och nationella informationsplattformar, m.m. som Fresenius efterlyser. Därtill anför VGR att det inte finns något krav på att HL7-funktionen ska finnas inbyggd i dialysmaskinen.

Enligt förvaltningsrättens uppfattning blir det aktuella skall-kravet också vid en sådan tolkning mycket otydligt. I "Frågor och Svar" anges att HL7-funktionen ska ingå i "paketet för dialysapparaten" och prissättas i anbud som lämnas. Om VGR:s avsikt varit att kostnad för HL7-funktion som inte placerats i dialysmaskinen inte behövde ingå i anbudspriset blir preciseringen i "Frågor och Svar" av det obligatoriska kravet missvisande. En potentiell anbudsgivare kan på goda grunder ha uppfattat det som mindre meningsfullt att lämna anbud där offererade dialysmaskiner saknar HL7-funktion. Även om den innebörd av det aktuella skall-kravet som VGR nu gör gällande skulle accepteras, anser förvaltningsrätten följaktligen att förfrågningsunderlaget i denna del inte uppfyller den grundläggande principen om öppenhet eller transparens.

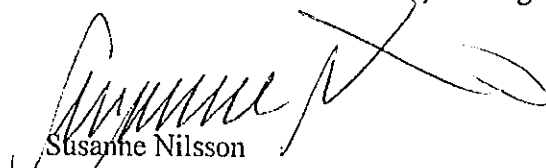
Sammanfattande bedömning

Förvaltningsrätten anser sålunda att det obligatoriska kravet att dialysmaskinerna i produktgrupp 1-4 "Ska kunna kommunicera via HL7" tillsammans med vad VGR uttalat i "Frågor och Svar" inte är tillräckligt tydligt för att en potentiell anbudsgivare ska kunna utforma ett godtagbart och konkurrenskraftigt anbud. Utformningen av kravet har sådana brister att det får

anses strida mot den grundläggande principen om öppenhet eller transparens i 1 kap. 9 § LOU. Det står klart att denna brist medfört stora svårigheter för Fresenius och andra potentiella anbudsgivare lämna ett konkurrenskraftigt anbud i upphandlingen och Fresenius får därmed anses ha lidit, eller i vart fall riskerar att lida, skada till följd av bristen. Således föreligger skäl för ingripande enligt 16 kap. 6 § LOU. Eftersom den aktuella bristen har skadat upphandlingens konkurrensuppsökande skede är den lämpliga åtgärden att upphandlingen ska göras om.

Med anledning av denna utgång i målet finner förvaltningsrätten inte anledning att pröva om det aktuella obligatoriska kravet strider också mot andra upphandlingsrättsliga principer på det sätt som åberopats av Fresenius.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 1 (DV3109/1 B LOU)

Susanne Nilsson
Tf chefsrådman

Föredragande jurist i målet har varit Per Olofsson.

SVERIGES DOMSTOLAR

HUR MAN ÖVERKLAGAR - PRÖVNINGSTILLSTÅND

Den som vill överklaga förvaltningsrättens beslut ska skriva till Kammarrätten i Göteborg. Skrivelsen ska dock skickas eller lämnas till förvaltningsrätten.

Överklagandet ska ha kommit in till förvaltningsrätten inom tre veckor från den dag då klaganden fick del av beslutet. Om beslutet har meddelats vid en muntlig förhandling, eller det vid en sådan förhandling har angetts när beslutet kommer att meddelas, ska dock överklagandet ha kommit in inom tre veckor från den dag domstolens beslut meddelades. Tiden för överklagandet för offentlig part räknas från den dag beslutet meddelades.

Om sista dagen för överklagandet infaller på lördag, söndag eller helgdag, midsommarafton, julafton eller nyårsafton räcker det att skrivelsen kommer in nästa vardag.

För att ett överklagande ska kunna tas upp i kammarrätten fordras att **prövningstillstånd** meddelas. Kammarrätten lämnar prövningstillstånd om

1. det finns anledning att betvivla riktigheten av det slut som förvaltningsrätten har kommit till,
2. det inte utan att sådant tillstånd meddelas går att bedöma riktigheten av det slut som förvaltningsrätten har kommit till,
3. det är av vikt för ledning av rättslämningen att överklagandet prövas av högre rätt, eller
4. det annars finns synnerliga skäl att pröva överklagandet.

Om prövningstillstånd inte meddelas står förvaltningsrättens beslut fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till kammarrätten varför man anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Skrivelsen med överklagande ska innehålla

1. Klagandens person-/organisationsnummer, postadress, e-postadress och telefonnummer till bostaden och mobiltelefon. Adress och telefonnummer till klagandens arbetsplats ska också anges samt eventuell annan adress

där klaganden kan nås för delgivning. Om dessa uppgifter har lämnats tidigare i målet – och om de fortfarande är aktuella – behöver de inte uppges igen. Om klaganden anlitar ombud, ska ombudets namn, postadress, e-postadress, telefonnummer till arbetsplatsen och mobiltelefonnummer anges. Om någon person- eller adressuppgift ändras, ska ändringen utan dröjsmål anmälas till kammarrätten.

2. den dom/beslut som överklagas med uppgift om förvaltningsrättens namn, målnummer samt dagen för beslutet,
3. de skäl som klaganden anger till stöd för en begäran om prövningstillstånd,
4. den ändring av förvaltningsrättens dom/beslut som klaganden vill få till stånd,
5. de bevis som klaganden vill åberopa och vad han/hon vill styrka med varje särskilt bevis.

Adressen till förvaltningsrätten framgår av domen/beslutet.

I vissa mål får avtal slutas innan tiden för överklagande av rättens dom eller beslut har löpt ut. Detta gäller mål om överprövning enligt:

- lagen (2007:1091) om offentlig upphandling,
- lagen (2007:1092) om upphandling inom områdena vatten, energi, transporter och posttjänster, eller
- lagen (2011:1029) om upphandling på försvars- och säkerhetsområdet.

I de flesta fall får avtal slutas när tio dagar har gått från det att rätten avgjort målet eller upphävt ett interimistiskt beslut. I vissa fall får avtal slutas omedelbart. Ett överklagande av rättens avgörande får inte prövas sedan avtal har slutits. Fullständig information finns i 16 kapitlet i de ovan angivna lagarna.

Behöver Ni fler upplysningar om hur man överklagar kan Ni vända Er till förvaltningsrätten.